

Юрчук Н.П., канд. екон. наук, доцент
Задорожна І.С., канд. с.-г. наук, старший науковий співробітник
Петриченко І.І., канд. екон. наук, старший дослідник
Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН, Україна

Інновації як фактор зниження ризиків кормовиробництва

Сільське господарство традиційно одна з найважливіших і водночас найбільш ризикових галузей економіки України. Ця галузь суттєво залежить від погодно-кліматичних умов, у результаті яких підприємства аграрного сектору постійно перебувають під впливом різноманітних ризиків. Найбільш вагомими вважаються виробничі ризики, пов'язані із дотриманням технології виробництва, а також техногенні, антропогенні, радіаційні, інформаційні та інші [1].

В умовах війни ризики аграрного підприємництва суттєво зросли. У складних економічних та безпекових умовах уміння ідентифікувати та ефективно управляти підприємницьким ризиком є ключовим критерієм збереження конкурентних позицій аграрних підприємств на ринку та їхньої здатності до розвитку. Знаючи характер та масштаб потенційного ризику, суб'єкти аграрного підприємництва можуть обирати превентивні дії або мінімізувати його вплив і наслідки [1].

Виробництво кормів стикається з різними ризиками, які можуть впливати на якість продукції, ефективність виробництва та прибутковість підприємства. Ризик кормовиробництва – це потенційна небезпека або можливість виникнення негативних подій, які можуть вплинути на процес виробництва кормів для сільськогосподарських тварин та на агровиробника в цілому.

Ризики кормовиробництва можуть бути різними за характером і масштабом:

– Нестабільність цін на сировину – зміни цін на сировину, такі як зерно, соя, шроти тощо, можуть вплинути на вартість виробництва кормів та прибутковість підприємства.

– Кліматичні ризики в кормовиробництві виникають внаслідок несприятливих погодних умов, змін клімату, та негативно впливають на вирощування кормової сировини її якість та врожайність. Кліматичні ризики можуть мати серйозний вплив на виробництво кормів та ефективність сільськогосподарських господарств.

– Низька якість кормової сировини є ризиком використання сировини, яка не відповідає стандартам якості і безпеки, що може негативно позначитися на здоров'ї та продуктивності сільськогосподарських тварин.

– Хвороби та шкідники рослин можуть спричинити втрати врожаю та знизити якість кормової сировини.

– Технологічні проблеми, наприклад, аварії обладнання, збої виробництва, недотримання вимог технологічних процесів, проблеми з енергозабезпеченням, відсутність контролю якості, можуть призвести до

затримок у виробництві та втрати клієнтів.

– Законодавчі зміни щодо виробництва, маркування та продажу кормів можуть вимагати додаткових витрат або пристосувань виробничого процесу.

– Зростання конкуренції на ринку кормів може призвести до зниження цін та зменшення прибутковості підприємства.

– Логістичні ризики у кормовиробництві включають у себе проблеми, що виникають під час транспортування, зберігання та постачання кормів і кормових добавок. Ці ризики можуть впливати на якість продукції, своєчасність доставки та ефективність виробництва.

Мінімізація цих ризиків може бути досягнута за допомогою різних стратегій, таких як диверсифікація постачальників сировини, впровадження інновацій та контроль якості продукції.

Ефективне управління ризиками дозволяє забезпечити стабільність виробництва кормів для сільськогосподарських тварин навіть в умовах нестабільності зовнішнього і внутрішнього середовищ та є важливим елементом успішного бізнесу, спрямованого на забезпечення якості і безпеки кормів [1].

Інновації в кормовиробництві – це нові ідеї, технології, методи, продукти, які прискорюють розвиток та покращують результативність кормовиробництва. Інновації стосуються усіх аспектів кормовиробництва, включаючи вирощування сировини, технології заготівлі, зберігання кормів, управління якістю та дистрибуцію.

Інновації в кормовиробництві сприяють зниженню ризиків, збільшують продуктивність і стійкість галузі:

Точне землеробство та інтелектуальна обробка даних – використання сучасних технологій збору даних, таких як датчики, дрони й супутникові системи, дозволяє здійснювати контроль вирощування кормових культур. Це дозволяє ефективніше використовувати ресурси, здійснювати точне внесення добрив, засобів захисту рослин і зменшуючи вплив на навколишнє середовище.

Генетичні технології – впровадження генно модифікованих кормових культур, які мають підвищену стійкість до шкідників, хвороб та стресових умов, знижує ризики втрат врожаю та підвищує якість кормових рослин.

Інновації в заготівлі та зберіганні кормів допомагає знизити втрати під час заготівлі, зберіганні й транспортуванні, та підвищити якість кормових продуктів.

Використання альтернативних джерел кормів – розробка інноваційних методів вирощування альтернативних кормових рослин, виробництва білкових кормів на основі мікроорганізмів може зменшити як залежність від традиційних кормів, так і ризики, пов'язані з їх посівами та обробкою.

Впровадження цифрових рішень для управління кормовиробництвом дозволить здійснювати ефективний моніторинг, планування і аналіз процесів, оперативно виявляти проблеми і ризики та реагувати на них.

Стійкі сорти культур – розробка нових сортів кормових рослин, які мають підвищену стійкість до шкідників, хвороб, несприятливих кліматичних умов, знижують ризики втрат врожаю.

Зелені технології – інтеграція зелених технологій, таких як використання

відновлюваних джерел енергії, вирощування кормів без використання хімічних добрив та пестицидів, дозволяє зменшити негативний вплив виробництва кормів на довкілля.

Впровадження інноваційних методів поливу та енергозабезпечення, таких як системи крапельного зрошення, сонячні батареї та енергоефективне обладнання, сприяють зниженню ризиків, пов'язаних з дефіцитом води та енергії для вирощування кормових культур.

Таким чином, інновації допомагають знижувати ризики у кормовиробництві, забезпечуючи більш ефективно й стійке виробництво кормів, що сприяє здоров'ю сільськогосподарських тварин та підвищує їх продуктивність. Однак, важливо ретельно оцінювати та впроваджувати нові технології, щоб уникнути непередбачених наслідків та забезпечити сталий розвиток галузі.

Список використаних джерел:

1. Стрельченко О.В. Аналіз економічних ризиків аграрних підприємств та управління ними. Агросвіт. 2019. № 1-2. С. 40-46. <https://doi.org/10.32702/2306&6792.2021.12.45>; 2. Райтер Н., Мацьків Г. Ризики аграрного підприємництва в умовах війни. Аграрна економіка. 2023. Т. 16, № 1-2. С. 41-50. <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.041>; 3. Корнійчук О.В., Воронецька І.С., Юрчук Н.П. Ризики кормового центру та управління ними в умовах сталого розвитку. Корми і кормовиробництво. 2023. № 96. С.190-207. <https://doi.org/10.31073/kormovyrobnystvo202396-18/>.